

FUNDAMENTUL TEORETICO-ȘTIINȚIFIC AL AMÂNĂRII ȘI SUSPENDĂRII PROCESULUI CIVIL CA INCIDENTE PROCESUALE

Livia MATEI

*Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Cadastru Geodezie și Construcții, Departamentul Inginerie,
Drept și Evaluarea Imobilului, Programul de studiu – Drept, DP-1707, Chișinău, Republica Moldova*

Rezumat: *Procesul civil reprezintă o activitate amplă a participanților la proces și organelor competente, care se rezumă la ideea de a face justiție într-un stat de drept, de a realiza și restabili drepturile civile încălcate. În cursul judecății în cadrul procesului civil, pot apărea unele incidente procesuale, datorate fie ca urmare a nerespectării normelor procesuale, fie ca urmare a unor acte procesuale de dispoziție ale părților, care, respectiv, conduc la apariția unor efecte juridice, a unor modificări de procedură. Printre aceste incidente putem elucidă amânarea și suspendarea procesului civil, amânarea având efect de împiedicare a desfășurării procesului de scurtă durată, cu continuarea examinării cauzei la o altă dată și oră, însă suspendarea face imposibilă desfășurarea procesului pe o perioadă mai mare de timp, respectiv, reluarea procesului va avea loc la o altă dată și oră necunoscute la momentul suspendării.*

Cuvinte cheie: *judecată, instanță, drept, procedură, norme, efecte.*

Introducere

Pentru a fi asigurată atingerea scopului acțiunii civile și anume de restabilire a dreptului lezat sau a interesului contestat printr-o hotărâre legală și întemeiată a instanței de judecată, fiecare cauză dedusă judecății urmează a fi examinată într-un proces civil echitabil soluționat în termen rezonabil.

Însă, există și cazuri când procesul civil, datorită ivirii unor incidente, nu se desfășoară în mod normal, adică nu parcurge toate fazele, sau le parcurge cu întârziere, iar în alte situații se termină fără a mai ajunge în faza sa finală. Incidente de acest gen pot să apară în orice fază a procesului civil, inclusiv în faza executării, dar nu neapărat ca urmare a disponibilității procesuale [1, pag.26].

Ținem să menționăm că, incidentele procesuale pe care le vom analiza sunt amânarea și suspendarea procesului civil. Este important de a trata aceste incidente în particular, pentru o înțelegere mai aprofundată, și de a efectua o deosebire între efectele juridice care pot interveni pe perioada procesului. Acest fapt și servind drept temei pentru prezenta cercetare.

Noțiunea. În doctrina de specialitate sunt elucidate un șir de opinii a diferitor autori, cu privire la amânarea și suspendarea procesului civil, fiind analizate ca incidente procesuale ce pot apărea în cadrul unui proces.

În același context, primordial este să definim acest incident. Respectiv, potrivit dicționarului juridic, prin incidente procesuale se înțelege împrejurarea intervenită în desfășurarea procesului civil, de natură să aducă modificări cu privire la cadrul litigiului sau în legătură cu instanța sesizată [6].

Ciobanu V.M. susține că incidentele procesuale sunt actele care fac imposibilă continuarea examinării în aceeași zi și determină întreruperea ședinței de judecată cu posibilitatea continuării acesteia la o altă dată și oră, ce vor fi fixate de instanța de judecată [2, pag.164].

Iar în opinia autorului, incidentele procesuale prezintă acele fapte care intervin în procesul de desfășurare a cauzei civile, producând efectele juridice asupra litigiului judecat.

În continuare, vom aduce o analiză aprofundată a acestor două incidente procesuale amânarea și suspendarea procesului civil.

Amânarea procesului civil. Prin **amânarea** procesului se înțelege hotărârea luată de instanța de judecată de a continua activitatea judiciară la un termen viitor, într-o altă ședință de judecată, din anumite motive întemeiate [7].

Autorul Pisarencu O., menționează că amânarea procesului este un incident procesual care împiedică desfășurarea ședinței de judecată și condiționează examinarea cauzei la o altă dată și oră. În cazul amânării procesului, examinarea cauzei se dispune a fi făcută în altă ședință de judecată [4, pag.233].

La fel, amânarea procesului este reglementată și de Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova (în continuare- CPC), unde expres în art.208 se menționează că amânarea procesului se admite doar în cazurile prevăzute de prezentul cod. În cazul amânării procesului, instanța de judecată fixează o dată pentru desfășurarea noii ședințe, cu excepția situației prevăzute la art.122 alin.(5) CPC. Încheierea de amânare a procesului nu poate fi atacată cu recurs [5, art.208].

Așadar, examinarea dosarului are loc la data, ora și în locul stabilit din timp de către instanța de judecată. Pot apărea însă unele situații în care desfășurarea procesului să fie imposibilă în acel moment, fiind dispusă amânarea acestuia. Amânarea procesului se admite în cazurile prevăzute de legea procesuală, precum și în cazurile în care judecătorul va constata imposibilitatea soluționării cauzei în ședința respectivă din anumite motive.

Reieșind din conținutul normelor procesual civile, amânarea procesului se impune dacă:

- a fost înaintată o acțiune reconvențională;
- este necesar de a prezenta sau reclama probe suplimentare;
- este necesar de a atrage în proces alte persoane;
- partea este în imposibilitate de a se prezenta în ședință de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa;
- persoana nu a primit citația în termen și solicită acordarea posibilității de a se pregăti;
- instanța recunoaște imposibilitatea examinării pricinii în lipsa participantului la proces, a martorului, expertului, specialistului, interpretului;
- ambele părți solicită de a amâna ședința de judecată pentru a decide asupra încheierii unei tranzacții;
- avocatul sau reprezentantul nu s-au prezentat în ședința de judecată;
- instanța a decis acordarea termenului suplimentar pentru achitarea taxei de stat;
- participantului la proces nu i s-a remis cererea de apel, probele noi, referințele;
- nu sunt respectate măsurile luate de instanță în vederea asigurării ordinii și solemnității în ședința de judecată;
- sunt necesare alte acte procesuale. Spre exemplu, în practica judiciară sunt situații când pârâtul solicită amânarea procesului în legătură cu faptul că nu a reușit să încheie un contract de asistență juridică [4, pag. 233-234].

Tot aici, putem evidenția și temeiurile prevăzute de legislație, unde judecătorul stabilește un alt termen pentru ședința de judecată, la cererea părților, din motive temeinice, cum ar fi:

- imposibilitatea părții de a se prezenta în ședință de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa;
- cererea ambelor părți de a amâna ședința de judecată pentru a decide asupra încheierii unei tranzacții, inclusiv prin intermediul procesului de mediere [5, art. 191].

În cazul amânării procesului, instanța, în funcție de timpul necesar citării participanților la proces, prezentării de probe sau efectuării de acte procedurale, fixează data noii ședințe. Data este adusă în scris la cunoștință celor prezenți, care contrasemnează. Persoanelor care nu s-au prezentat și celor antrenate recent în proces, locul, data și ora noii ședințe li se comunică prin citație sau prin alte modalități [3, pag. 234].

După cum s-a menționat anterior, amânarea procesului se dispune prin încheiere, consemnată în procesul-verbal al ședinței, care nu poate fi atacată cu recurs. În cazul amânării

procesului, instanța fixează data și ora reluării ședinței de judecată, de aceea atât participanții, cât și instanța știu cu certitudine când va continua procesul.

Procesele de pe rolul instanțelor de judecată se tergiversează, uneori, ani de zile, motivele sunt diverse. De cele mai multe ori, la primul termen de judecată se invocă de una dintre părți lipsa de apărare, motivată că dorește să își angajeze avocat, deși avea cunoștință despre procesul intentat cu luni de zile înainte.

De asemenea, amânarea procesului poate avea loc și în instanța de apel. Astfel, dacă se constată că participantului la proces nu i s-au comunicat cererea de apel, probele noi și referințele, instanța de apel dispune amânarea procesului. Neprezentarea în ședința de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului [5, art.379].

Concluzionând celor menționate anterior, amânarea este un proces complex, alcătuit din particularitățile proprii și care își produce efectele juridice asupra actului de justiție în strictă conformitate cu legislația procesual civilă în vigoare.

În aceeași ordine de idei, în continuare vom analiza noțiunea dar și particularitățile suspendării procesului civil, precum și particularitățile reluării procesului. Suspendarea producându-și efectele juridice, face imposibilă examinarea procesului pentru o anumită perioadă, iar reluarea ajută la continuarea acestuia.

Suspendarea procesului civil. Prin **suspendare** se înțelege acel incident procesual ce determină sistarea temporară a judecării, datorită unor împrejurări expres prevăzute de lege [6].

În opinia autorului Pisarenco O., suspendarea procesului reprezintă un incident procesual care face imposibil examinarea temporară a pricinii puse pe rol. Suspendarea procesului, ca instituție procesual-civilă, desemnează tocmai situația în care procedura de judecată este oprită [4, pag.234-235].

Un alt autor, Durac Gh., menționează că suspendarea procesului civil reprezintă încetarea îndeplinirii actelor de procedură pe o perioadă nedeterminată de timp din cauza unor circumstanțe obiective prevăzute de lege, care împiedică instanța de judecată de a examina cauza civilă [1, pag.266].

În opinia autorului, prin suspendarea procesului se înțelege o modalitate prin care procesul de judecată se oprește temporar din examinare.

Tot aici, este de menționat faptul că în funcție de natura împrejurărilor ce au determinat-o, suspendarea poate fi:

- obligatorie;
- facultativă.

Prin *suspendare obligatorie*, se înțelege momentul în care instanța de judecată este obligată să suspende procesul, în temeiul art.260 CPC:

- a) decesului sau reorganizării părții în proces ori a intervenientului principal dacă raportul juridic litigios permite succesiunea în drepturi;
- b) delegării către o instanță judecătorească străină a efectuării actelor de procedură;
- c) situațiilor prevăzute de Legea insolvenței;
- d) inițierii medierii în condițiile Legii cu privire la mediere [5, art. 260].

Așadar, suspendarea procesului invocă suspendarea curgerii tuturor termenelor de procedură, precum și încetarea temporară a actelor procesuale, cu excepția celor de asigurare a acțiunii și a probelor. Actele procesuale efectuate în timpul suspendării procesului nu au efect juridic. Prin *suspendarea facultativă*, se înțelege momentul în care instanța de judecată este în drept să suspende procesul, în temeiul art.261 CPC

- a) pârâțul sau reclamantul se află într-o unitate activă a Forțelor Armate sau a altor trupe și formațiuni militare ale Republicii Moldova;
- b) partea în proces sau intervenientul principal se află într-o instituție curativ-profilactică, situație adeverită de instituția respectivă;

- c) pârâtul este căutat;
- d) a dispus efectuarea unei expertize;
- e) au încetat împuternicirile tutorului sau curatorului;
- f) cauza nu poate fi judecată înainte de soluționarea unei alte cauze conexe, etc. [5, art. 261].

Suspendarea procesului, indiferent de felul ei, se dispune de către instanța care constată existența împrejurării ce a condus la luarea acestei măsuri. Măsura suspendării se dispune printr-o încheiere motivată care oprește mersul normal al procesului. Încheierea prin care s-a dispus suspendarea poate fi atacată separat cu recurs. Recursul se poate declara pe toată perioada de suspendare, atât împotriva încheierii de suspendare, cât și împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de repunere pe rol a pricinii [5, art.263]. În opinia autorului, prin *reluarea* procesului civil se înțelege, modalitatea de a continua procesul de la etapa în care s-a oprit. După decăderea circumstanțelor care au dus la suspendarea procesului, instanța judecătorească dispune, la cererea participanților la proces sau din oficiu, reluarea procesului. În acest caz, instanța citează participanții la proces conform regulilor generale [5, art.264]. Reluarea procesului poate fi dispusă de instanța de judecată din oficiu sau la cererea participanților la proces. Este evident că instanța de judecată va dispune din oficiu reluarea procesului numai dacă dispune de probe și de actele prin care se constată încetarea circumstanțelor care au dus la suspendarea procesului. Însă, articolul comentat prevede și dreptul participanților la proces de a înainta cerere de reluare a procesului, la care va anexa probele ce confirmă încetarea circumstanțelor date [2, pag.266].

Concluzie

În cadrul procesului civil, sunt pasibile de a interveni circumstanțe care au ca efect amânarea ori suspendarea procesului. Amânarea procesului stipulată la art.208 CPC reprezintă o normă de trimitere, astfel că, amânarea procesului se admite doar în cazurile prevăzute de legea procesuală. Majoritatea cazurilor de amânare intervin de regulă la anumite etape procesuale când examinarea cauzei în fond încă nu a început (etapa de pregătire pentru dezbateri judiciare) or, după finalizarea examinării cauzei în fond instanța amână pledoariile.

Suspendarea judecății, ca instituție procesual-civilă desemnează tocmai situația în care procedura de judecată este oprită fie din motive voite de părți – reflectând astfel principiul disponibilității în drepturi în procesul civil, fie din motive independente de voința părților. Spre deosebire de amânare, în cazul suspendării nu este cunoscută data când va avea loc următoarea ședință de judecată și nu pot fi realizate acțiuni procesuale în tot acest timp. De asemenea, suspendarea procesului este o modalitate de tragiversare a soluționării litigiului, ceea ce după părerea autorului este un dezavantaj pentru partea care nu a solicitat sau nu își dorește suspendarea procesului. Ca sursă de recomandare, după părerea autorului, se poate de completat art.208 CPC cu un aliniat în care să fie inclusă definiția amânării procesului.

Referințe

1. DURAC Gh.; CĂRPUȘOR A.L. Considerații referitoare la unele incidente în desfășurarea procesului civil. În: *Acta Universitatis George Bacovia. Juridica* - Volume 4. București, 2015, pag. 35-41.
2. CIOBANU V.M., BRICIUT.C., Dinu C.C. *Drept procesual civil. Drept execuțional civil. Arbitraj. Drept notarial*. București: Editura Națională, 2013, 450 pag.
3. DURAC Gh. *Drept procesual civil*. Partea II, București: Lumina Lex 2, București, 309 pag.
4. PISARENCO O. *Drept procesual civil*. Chișinău: Tehnica-UTM, 2011, 404 pag.
5. Codul de Procedură Civilă al RM nr.225 din 30.05.2003, Republicat în: Monitorul Oficial al RM nr.285-294\436 din 03.08.2018.
6. Dicționar juridic, [accesat 23.02.2021]. Disponibil <https://legeaz.net/dictionar-juridic/>
7. Sursă informativă, [accesat 23.02.2021]. Disponibil <https://dreptmd.wordpress.com/>